

● **SANTIAGO**
> **NEGREIRA**

20,9 km
87,5 km a Muxía
89,6 km a Fisterra

A Ponte Maceira, Negreira

- Sáimos desde a praza do Obradoiro. Enfilamos a ruta pola desaparecida porta do Peregrino ou da Trindade, costa abaixo entre o pazo de Raxoi e o Hostal dos Reis Católicos, e continuamos pola xenuína rúa das Hortas, deixando á nosa esquerda a igrexa de San Frutuoso. No número 37 desta rúa naceu o intelectual galeguista, pintor e empresario, Isaac Díaz Pardo (1920-2012), renovador das célebres cerámicas de Sargadelos. Seguimos pola rúa do Cruceiro do Gaio, Poza de Bar e chegamos á carballeira de San Lourenzo, bosque de rexos e inspiradores carballos centenarios.

Transitamos por espazos bucólicos aos que a poetisa Rosalía de Castro lles dedicou algún dos seus mellores versos. No seu libro *Follas novas* (1880) escribe a "... aquís vellos carballos, / amostrando as súas raíces / cálvias-redondas copas...".

Os límites polo oeste dos terreos do pazo de San Lourenzo condúcennos, camiño abaixo, ata o leito do río Sarela, fermoso afluente do Sar. Nas súas beiras subsisten as ruínas do vello esplendor das fábricas de curtidos, pois en Santiago medrou, ata o último terzo do século XIX, unha puxante industria do coiro.

Deixamos a parroquia de Figueiras á esquerda; despois Vilvestro, Roxos e Alto do Vento, e internámonos no municipio de Ames. Alcanzamos o núcleo de Augapesada e ascendemos ata o duro cumio de Mar de Ove-l-las, con magníficas vistas sobre o val da Maia. Pasamos o núcleo de Carballo, Trasmonte, Reino e Burgueiros, e cruzamos o río Tambre pola ponte máis significativa deste Camiño: A Ponte Maceira. Alén comeza a comarca da Barcala –zona que destaca pola súa produción láctea e cárnica– e o municipio de Negreira. Logo da

Ponte Maceira tomamos un carreiro arborado próximo ao río e entramos na Barquiña. Subimos ata A Chancela e, de fronte, chegamos a Negreira, a poboación máis grande (supera os 2.000 habitantes) que cruza o peregrino antes de chegar á costa. Á entrada recibenos o pazo da Chancela; no seu escudo represéntase a ponte destruída sobre o río que lles cortou o paso aos soldados que perseguían os discípulos de Santiago.

A vila de Negreira, de orixe medieval, foi levada á lité-ratura, entre outros, por Ernest Hemingway, quen alu-de a ela na novela *For Whom The Bell Tolls* (Por quen dobran as campás). Ao atravesar a localidade chegamos ao albergue, tras pasar xunto á capela de San Mauro, o pazo do Cotón e cruzar o río.

QUE VER

Tras O Obradoiro, a **igrexa barroca de San Frutuoso**, orientada para contemplar a gran praza e con catro es-tatuas na súa cima que representan as virtudes da Pru-dencia, a Xustiza, a Fortaleza e a Temperanza. A **carba-lleira de San Lourenzo**, pequeno e acolledor bosque de carballos centenarios que marca o descenso cara ao río Sarela. O **pazo de San Lourenzo** de Trasouto –convento franciscano de orixe medieval– que garda no seu interior, no centro do seu claustro, un singular xardín de buxo; o recinto contén ademais obras de arte renacentistas e barrocas; o altar maior da súa igrexa está construído con mármore de Carrara. A **ponte sobre o río Roxos**, medie-val. A **igrexa barroca de Trasmonte**. O núcleo da **Ponte Maceira**, coa súa ponte construída sobre o río Tambre (s. XIV) e arrodada dunha fermosa paisaxe natural e monu-mental. Da outra banda da ponte, a **capela do Carme ou de San Brais** (s. XVIII). Na construción civil histórica de Negreira destacan varios pazos coma o da **Chancela**, ou do "Capitán", aberto ás visitas; o **pazo do Cotón** –fortale-za medieval restaurada no s. XVII–, e o pazo de **Baladrón** –de feitura modernista, de mediados do s. XX–, entre ou-tros; ademais da **capela de San Mauro**.

● **NEGREIRA**
> **OLVEIROA**

34 km
68,7 km a Fisterra

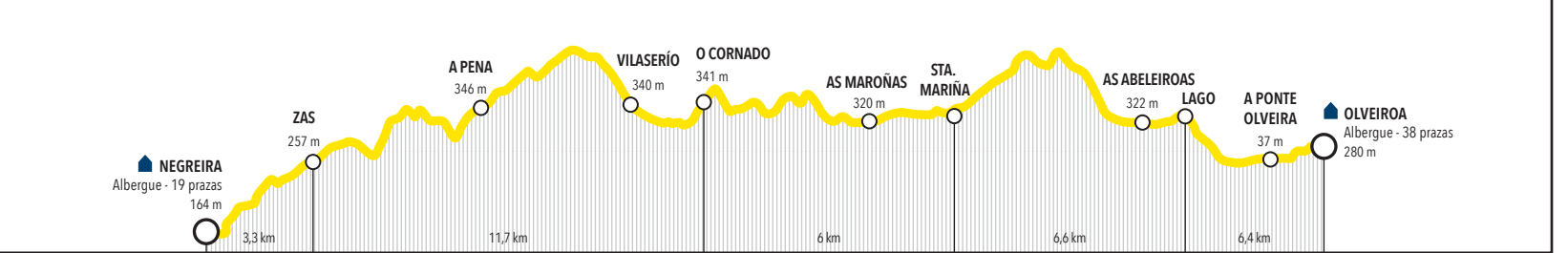
A Ponte Olveira, Mazaricos

- Sáimos de Negreira cruzando o río Barcala. Ascende-mos ata Negreiroa, pequena aldea que foi o núcleo orinxinal de Negreira. Varios tramos coinciden co antigo Camiño Real a Fisterra. Probanolo a toponimia ao pa-sarmos á beira do Camiño Real ou Portocamiño. Cor-no-vo e o Rego de Forxán son os seguintes puntos. O lugar do Cornado é a derradeira poboación do municipio de Negreira, que lle dá paso ao concello de Mazaricos, xa na comarca do Xallas.

A vexetación autóctona e a beleza das paisaxes preside estes primeiros quilómetros: toxos e milleirais, piñei-ros e eucaliptos..., xunto cunha xenuína arquitectura popular de canastos coma os das Maroñas ou igrexas románicas coma a de Santa Mariña.

O monte Aro (556 m) é un dos puntos de maior intere-mos paisaxístico. Desde aquí albíscase parte da comarca de Terra do Xallas. Este territorio é coñecido pola súa artesanía de cestería e tamén polos seus orixinais cha-peus femininos realizados en palla.

Tras Aro, Campo Valado, Porteliñas, As Abeleiroas e mais o miradoiro de Corzón; ao pasarmos o núcleo de Mollón, chegamos á ponte do río Xallas que divide os municipios de Mazaricos e Dumbria. Alcanzamos A Ponte Olveira e logo o centro de Olveiroa, final de etapa.

● **OLVEIROA**
> **CORCUBIÓN**

20,6 km
34,6 km a Fisterra

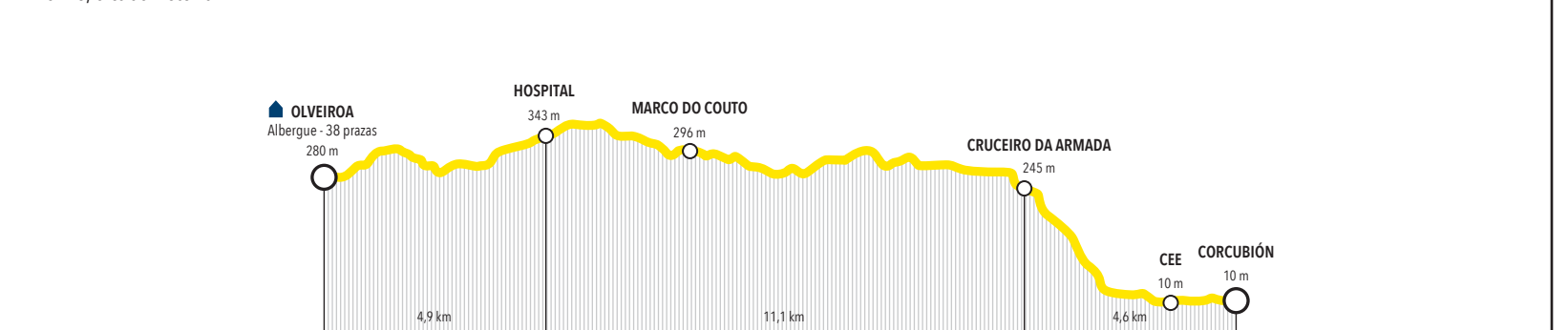
Corcubión

- Sáimos de Olveiroa contemplando un impresionante río Xallas que corre encaixado entre frondosa vexeta-ción. Cruzamos o río, entramos no Logoso e despois na aldea de Hospital, un lugar que contou cun modesto hospital para peregrinos, hoxe desaparecido. Pouco despois aparece a rotonda que bifurca os camiños a Fisterra e Muxía.

A ruta condúcenos polas inmediacións do santuario da Nosa Señora das Neves e a ermida de San Pedro Már-tir, na parroquia da Pereiriña. Xa no alto do Cruceiro da Armada (247 m) enxergamos por vez primeira, pero ao lonxe, o cabo Fisterra.

Un marcado descenso, con vistas á ría de Corcubión, guíanos ata Cee, a primeira localidade da comarca á que chega o peregrino. Cee é o municipio máis grande da Costa da Morte; conta cunha notable actividade co-mercial e cun animado mercado dominical. Chegamos ao centro da vila a través do Campo do Sacramento e da rúa Magdalena.

Moi preto está Corcubión, que conserva unha zona ve-lla declarada conxunto histórico-artístico. Pola rúa San Marcos chegamos á fermosa igrexa homónima, bauti-zada en honor do patrón da localidade.

QUE VER

O **paseo fluvial do río Barcala**. Os **hórreos das Maroñas**. A **igrexa de Santa Mariña**, con fachada de orixe románica e grosos muros de pedra que soportan o edificio. A **ceste-ria tradicional** e **chapeus típicos** da comarca do Xallas. A **igrexa parroquial de San Cristovo de Corzón**, de orixe románica e con incorporacións ata o neoclásico. A **ponte da Ponte Olveira**, construída no s. XVII. Os hórreos e a igrexa de **Santiago de Olveiroa**. Esta ruta discorre próxima ao encoro da Ferveza, do **río Xallas, que desemboca en cadoiro en Ézaro**, producindo un fenómeno natural único.

● **CORCUBIÓN**
> **FISTERRA**

14,3 km

Faro de Fisterra

- Etapa curta, de 14 quilómetros. Desde O Campo do Ro-llo, en Corcubión, emprendemos un forte ascenso que nos conduce ao Campo de San Roque e á aldea do Vilar. Pasamos os núcleos da Amarela e logo Estorde. En Sar-diñeiro transitamos por tramos que foron Camiño Real.

Atravesamos unha comarca que ten un dos litorais de maior beleza da península ibérica, con grandes e tran-quilos areais que suavizan a fronte rochosa e un mar bravísimo que deixou centos de historias e tamén len-das de naufraxios e rescates.

Rodeamos a cala de Talón, logo chegamos a Calcova e alcanzamos a extensa e preciosa praia da Langosteira. Ao fondo emerxe, coma unha illa, a vila de Fisterra.

● **OLVEIROA**
> **MUXÍA**

32,5 km

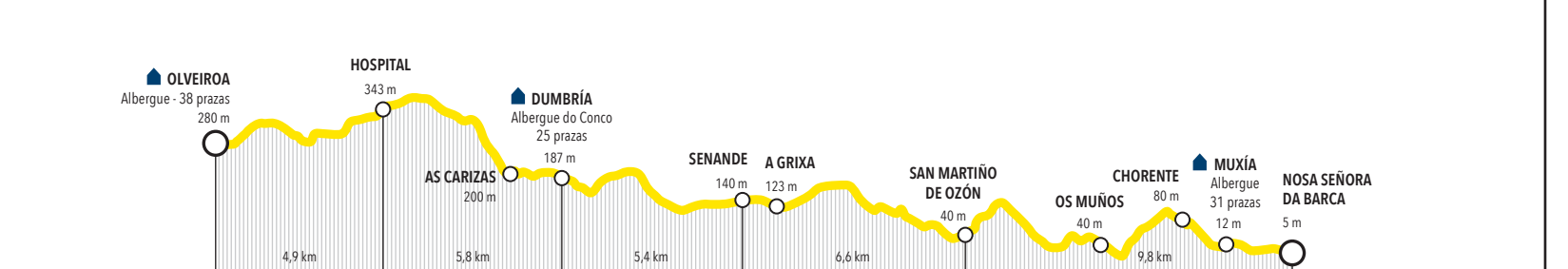

Hórreos de Olveiroa, Dumbria

- Sáimos de Olveiroa. O río Xallas flúe impresionante, abrigado entre a vexetación. Cruzamos o río, entramos no Logoso e despois na aldea de Hospital, un lugar que contou cun modesto hospital para peregrinos, hoxe desaparecido. Pouco despois aparece a rotonda que bifurca os camiños a Muxía e Fisterra.

Cruzamos polo Rego de Vao Salgueiro. Alternan asfal-to e corredoiras. Descendemos ata As Carizas, Rego de Cheo e subimos logo a Dumbria. Recibenos a súa praza con hórreo, cruceiro e igrexa. Atravesamos o núcleo e chegamos á aldea de Trasufre, dentro xa do concello de Muxía. A través do antigo Camiño Real alcanzamos Se-nande e logo Vilastose, Quintáns e Pedregás. Valiosas

mostras de arquitectura popular e relixiosa adornan o camiño, como o conxunto de San Martiño de Ozón. Subimos ata Vilar de Sobremon-te, e descendemos a Merexo. Camariñas divíbase, tras o río Grande, da ou-tra banda da ría. Achegámonos aos Muños e cruzamos o río Negro. A igrexa románica de San Xulián de Mo-raime, xa inmediata ao mar, transmitenos a súa paz e beleza. Logo das Casas Novas, o monte de San Roque, Chorente, a praia de Espiñeirido e xa Muxía. O santua-rio da Virxe da Barca, ergueito nun recanto impresio-nante fronte ao mar, marca o final.

● **FISTERRA** <->
MUXÍA

32,1 km

Santuario da Barca, Muxía

- Etapa de dobre sentido, xa que o peregrino pode em-pezar quer en Muxía, quer en Fisterra. Son un total de 32,1 km pola agreste, fermosa e impresionante Costa da Morte. Se decidimos principiar en Fisterra, entón debemos alcanzar a praia da Langosteira e, na Cruz de Baixar, coller camiño á parroquia de San Martiño de Duio, templo que remite a unha desaparecida cidade romana de nome Dugium.

O Camiño avanza, co mar omnipresente, entre aldeas, fragas e cultivos de millo. Pasamos polas inmediacións da praia do Rostro, que aparece entre piñeiros. Baixa-mos á pequena ría de Lires, parroquia do municipio de Cee. Cruzamos o río Castro e entramos no termo municipal de Muxía. Alcanzamos Vaosilveiro, Frixe e Morquintán, con tramos de asfalto entre outros de camiños rurais.

Un último esforzo antes de chegarmos a Muxía repre-séntao o ascenso ao alto das Aferroas (289 m) e ao mon-te Facho de Lourido. Tras deles chegamos á aldea de Xurarantes e debemos bordear a praia de Lourido. Es-tamos xa nas inmediacións da vila mariñeira de Muxía.

Entramos nela polas rúas Campo das Pinas, Os Malatos e Enfesto. O noso obxectivo será a visita ao santuario da Virxe da Barca. Achegámonos a el en descenso, pri-meiro pola Rúa de Manuel Lastres e a Rúa Real. Pasa-mos ante a oficina de turismo, onde podemos coller a "Muxiana" (unha credencial de final de camiño que en Fisterra ten tamén a súa propia "Fisterrana" e que aquí se pode selar no albergue municipal).

Bordeamos o monte Corpiño polo Camiño da Pel, topó-nimo que alude a unha desaparecida fonte na que os peregrinos se aseaban ao final da ruta, un símbolo de

purificación e respecto antes de chegaren ao santuario da Virxe da Barca. Na parte baixa do monte atópase a igrexa de Santa María, cun estilo de transición entre o románico e o barroco.

No santuario da Barca culmina esta etapa. Ou ben marcaría o inicio se –como dixemos ao principio– acor-damos facela en dirección Fisterra. Os arredores do templo son impresionantes, empoleirado fronte á forza do océano e cunhas caprichosas formacións rochosas sobre as que creceron tradicións e ritos. Este santuario garda relación coa lenda que sitúa nestas costas a apa-rición da Virxe ao apóstolo Santiago para darlle azos na súa predicación. O primeiro documento que fai refe-rencia ao santuario data de mediados do s. XVI.

Cabo Fisterra

QUE VER

A **igrexa barroca de San Martiño de Duio** (s. XVIII), dunha soa nave con sancristía anexa. Nas súas inmediacións disque se ocultan as ruínas da desaparecida cidade romana de Dugium, mergullada baixo as augas e citada no *Códice Calixtino* como o lugar onde residía o legado de Roma ao que terían visitado os discípulos de Santiago para que autorizase a sepultura do Apóstolo en terra compostelá. A **praia do Rostro**, impresionante e agreste areal. A **ría de Lires**, con importante riqueza ornitolóxica e notables mostras de arquitectura popular e relixiosa, como as igrexas de orixe románica de **Santa Locacia de Frixe** e **Santa María de Morquintán**. A **praia de Lourido**, antalsala de Muxía, enclavada nunha fermosa contorna litoral. En Muxía, a **igrexa de Santa María**, de transición entre o románico e o gótico. O **santuario da Nosa Señora da Barca**, que ten a súa posible orixe nunha capela do século XII. O templo actual é barroco (principios s. XVIII) e dunha soa nave. Fronte a el, case encol do mar, atópanse as famosas formacións rochosas coñecidas como **Pedra de Abalar**, **Pedra dos Cadriís** e **Pedra do Timón**. Arredor do 8 de setembro este lugar celebra **unha das romarías máis populares de Galicia**.

